

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za pō godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 12 para petiti redak ili po pogodbi. — Priobrena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po petiti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Jezičac na vagi.

Ova je kritika svaki put na dnevnom redu, kad se god počepšaju Beč i Pešta. Oni se tamo natežu, jedan bi htio da prevari i nadvlada drugoga, a kad se jače u koštac uhvate, onda eto s jedne ili s druge strane, prama tome kako je komu tješnije, tradicionalne prijtnje, da će se u goništenju najzad poslužiti s Hrvatima.

Ovoj smo komediji mi savremenici bili već više puta svjedocima, a koliko se je puta ona u tom smjeru odigrala u prošlosti, to ne treba ni spominjati, jer i to vrlo dobro znamo i pamlimo.

Ovome ekspedientu vlastodržaca bečkih i peštanskih nije se u ostalom čuditi. Mi smo u zadnjem našem članku iztakli, kakvih i kolikih ima u nas naivnika, koji očekuju bolju budućnost Hrvatske kao dar iz ruku sad jednih sad drugih, naime sad od Beča sad od Pešte i na tomu osnivaju i grade svoju „hrvatsku“ politiku. Osim tih naivnika i jedni i drugi imaju kod nas svoje mešetare, svoje plaćenike, koji opet pod plaštem „hrvatske“ politike rade po njihovoj želji i po njihovoj planu. Ono što je u Hrvatskoj zbilja patriotski, ono što se ne zanaša na sladka obećanja, na milosti, na službu vlastodržaca — ono je naprosto progonojeno, potisnuto, ono ne dolazi ni do rieči, jer se u tu svrhu vrlo lako, skroz cinički drže zatvoreni sabori, zabranjuju se sastanci, skupštine, utamničuju se prokušani borci i rodoljubi i t. d. bez ikakvoga srama i odgovornosti što je tim u osnovnim temeljima porušen i zgažen ustav, a uspostavljen najbrutalniji absolutizam. Pa kad je sve tako udešeno, pripravljeno i skroz pouzdano, onda se u času najljucjeg kresčeva ona dva protivnika, što se među sobom biju samo da jedan dodje do odlučne podpune moći u državi, a jedan drugome priete, a strašilo te prijtnje bivaju Hrvati, jer da su oni „jezičac na vagi“, pa kud oni pritegnu, tamo je pobjeda.

Ovo je za nas Hrvate krvava ironija, jer ovo znači, da nas još uvijek drže robljem, koje mora da se izloži sad za jednoga, sad za drugoga, a za sebe da ne možemo i ne smijemo ništa. Što nas pak takovima drže, opet je do nas, jer kad bi u vlastodržci znali i vidjeli, da su prestale okolnosti i prilike, da na nas računaju, drugčije bi se vladali i ne bi se među sobom koškali, nadmetali na naš račun, o našu koju.

Istina je, kod nas je u pogledu toga okrenulo mnogo na bolje; duh neodvisnosti i samopripora zahvatio je i proniknuo dublje u naš narod, ali na žalost još ne tako, da bismo mogli zabrinuti vlastodržce, kad se oni znoje oko svojih osnova i oko izvajanja istih na uštrb svima, a najskoli nama Hrvatima. A tome je uzrok poglavito u tome, što su među nama istima prilike nesredjene, što im mi istim našim međusobnim trvenjem i svadjom olakočujemo, da nas izrabe, da se na nas oslone i pouzdaju kao u „jezičac na vagi“.

Ovo treba da prestane, jer ubija naše narodno dostojanstvo, jer dokazuje, da kod nas još igraju veliku ulogu gončini, mešetari, tudjinski plaćenici, kojima će biti pred očima sve drugo, samo ne naša bolja narodna budućnost. Moramo prestati da budemo ičije ratilo, a to će prestati tek onda, kad odvažno obračunamo sa svim onim elementima, koji rade i svemogućće poduzimlju, da tudjim ratilom ostanemo.

Tom uzvišenom rodoljubnom cilju teži u nas svak koji želi, da nam domovina bude ujedinjena i slobodna. Ali samo težiti još ne znači ništa; treba i raditi i to sustavno, uztrajno i samopriporo radi.

Za taj rad stvarna je utemeljena je u našem narodu stranka prava. Starčević i Kvaternik, pa za njima svi, koji u njihovom duhu rade, nemaju druge svrhe, nego ojačati, usposobiti narod da postane svoj, sebi koristan, nikome ratilom, sav zato razpoložen i spreman, da makar uz najveće žrtve povrati sebi sjaj i sreću prošlih onih dana, kad mu je domovina bila ujedinjena, slobodna, a on u njoj sam gospodar, kovač sudbine svoje.

Za taj uzvišeni cilj, koji mora da je zajednički cijelom narodu, makar je on opet dio u bog zna koliko stranaka, treba da svak radi, koji nije odmetnik ili tudji izmečar, pa kud naravnije stvari, no da se oko tog cilja nadju složni svi sinovi naroda.

Za tim ide u prvom redu korak stranke prava u Dalmaciji; za tim ide misao o osnivanju „narodnog vieća“, za tim je išla ideja svih naših velikih ljudi od Gundulića do Gaja, za tim idu i Drašković i Starčević i Karadžić i Petranović i Strosmajer i Pavlinović. Svi osjećaju potrebu narodnog ujedinjenja i složnog rada, svi ga zagovaraju, svi za nj trpe i umiru, jer vide, da smo bez toga uvijek na pogazu svakome neprijatelju; jer vide, da se bez toga neprijatelj može nesmetano da uvlači u vlastitu našu kuću, da nas sve više truje i zavajda.

U tome je naš spas, a očekivati, da nas tko drugi osim nas istih spasi, naprosto je glupo, obsjena ili najveća malodušnost. Drugi nas mogu samo i nadalje izrabljivati, ali pomoći neće nam nikada i podnošito. Valjat ćemo im samo za tren, da im budemo „jezičac na vagi“, a kad s našom pomoću ili bolje rečeno s našom ludošću dodju do cilja, onda će nas kao uvijek još jače pritisnuti, da se što više onestvimo, da se ne usudimo pitati što nas ide, Ali pitati druge već ne smijemo. Mi moramo dobiti što nas ide sami po sebi, i onda će to tek biti opet naše, onda ćemo svojih stečevina biti vredni i s njima ponosni. Mi moramo biti „jezičac na vagi“ ali za sebe, za svoju budućnost a ne za interese onih, koji nas miluju kad im je od nas potreba, a kad potreba mine, onda nas naprosto bace kao ožeti limun.

Ovakova poniženja naša treba da već svrše, a da svrše jedini je tome put, jedino sredstvo, jedini način, složni, posvemašnji odpor cijelom narodu proti izrabljivcima njegovim.

Za tim ide u prvom redu akcija za kooperacijom svih naših narodnih stranaka.

Tko toga ne vidi, tko od toga zazire, taj je očito u službi vlastodržaca. —dis.

O bezkamatnim zajmovim za obnovu vinograda.

U člancima o bezkamatnim zajmovima za obnovu vinograda, tiskanim u brojevima 208, 209 i 210 prošaste godine u „Hrvatskoj Rieči“, opravdana je bila naša bojazan, da će se dienjenje tih bezkamatnih zajmova razvlačiti u neodglednost, te da neće sve onako gladko teći kao po loju sa onom pospešnošću, kako bi to moralo kod tako važnog posla ići, a da se nismo varali onda, kad smo napisali spomenute članke, dokaz nam je mala vjestica tiskana u prošlom broju vladine „Smotra“.

U spomenutom broju veli se, da namjestništvo nije bilo u stanju prosliditi molbe za te bezkamatne zajmove ministarstvu u Beč, jer da od svih zanimanih občina dalmatinskih nije nego samo cigla jedna prikazala molbe svojih obćinara na svim izpravama za bezkamatne zajmove namjestništvu. Nama, koji vrlo dobro znamo, da je ta jedina občina što ju navajda „Smotra“ u svojoj vjestici, baš jedino šibenska občina čudimo se, zašto „Smotra“ nije spomenula i ime te jedine občine, koja je baš jedina bila svjestna svoje zadaće, te znala doći u susret svojim nevoljnim vinogradarima.

Po našem skromnom mnenju, kad se je dakle našla ipak jedna občina dalmatinska, koja je znala i htjela vršiti svoju dužnost i prema zahtjevima vlade (koji nisu ni tako lahki) i prema svojim suobćinara, koji zaista ne zatražiše te bezkamatne zajmove od puste objesti, već nasuprot od ljute nevolje, imala je biti najpreča dužnost naše vlade prosliditi molbe dostavljene po šibenskoj občini dotičnom ministarstvu, da ovo doznači šibenskim moliteljima te bezkamatne zajmove; jer nije pravedno da radi možebitnog nemara (a moguće i drugih zaprjeka) ostalih občina, šibenski vinogradari moraju da čekaj kad će se i te ostale občine odazvati vladinome pozivu.

Time se stvara samo novo neopravdano zavlačenje tog pitanja što nije umjestno, jer je

već određeno, do kojeg iznosa će se za ovu godinu 1908 podieliti zajmovi vinogradarima podružna šibenske občine.

Stoga bi skroz pravedno bilo, da namjestništvo podaste molbe šibenske občine, pa da se šibenskim vinogradarima doznači ona svota, koja je bila predložena za njih; jer moglo bi se lahko dogoditi, da te ostale občine, s kojih mu drago zaprjeka, koje mi ne ćemo za sada iznieti na javnost ni do drugog roka, biva zadnjeg srpnja ne dostave molbe namjestništvu, a što onda? Zar da radi tih ostalih občina šibenski vinogradari budu lišeni blagodati tih bezkamatnih zajmova? ili je to zar samo plašt, da se pokrije ili nadje izlika, kako da se liše vinogradari ciele pokrajine blagodati bezkamatnih zajmova?

Skup vinogradara. Kad smo dali u tisak gornji članak, do bismo interpelaciju našeg zastupnika dr. Dulbića, koju je on naročito glede ovog pitanja prikazao u parlamentu, u sjednici od 22. t. m. j., pa ju za bolju ilustraciju stvari evo donosimo: „Dugo je godina da žiloždera hara po Dalmaciji; svi vinogradari u gornjoj i srednjoj Dalmaciji sasvim su uništeni, a njihovi posjednici, kojim je tako nestalo jednog vrela privrede, osudjeni su najvećim dijelom da životare u neopisivoj biedi.

Uza sve to naši poljodjelci, koje je toli težak uzdar udar, nisu bili dionici blagodati, od zakona zajamčene, da im budu udjeljeni bezkamatni zajmovi za obnovljenje vinograda filokserom uništenih. Pomoću tih zajmova ipak u svim drugim zemljama bila je savladana kriza, koja bijaše nastala usljed filokserične zaraze. Ne treba pak ni spomenuti, da je Dalmacija, radi njezinih tužnih gospodarstvenih prilika daleko potrebnija, da joj vlada priskoči što izdawnije u pomoć.

Zaključci sabora, zagovaranja zastupnika, nebrojne peticije i molbe občina i privatnika, sve to nije našlo dosta uvažjenja.

U tom pogledu prvopodpisani mora da osobito upozori na kotar šibenski, što ga sačinjavaju občine Šibenik, Skradin, Tiesno, Vodice i Zlarin, čije se pučanstvo skoro izključivo bavi vinogradarstvom. Samo iz ovog kotara prispjelo je vladu na tisuće molba, iz same občine Tješnjanske preko 400, za udjeljenje takovih zajmova. Nu vapaj onog teško izkušano, stradajućeg puika, koji se očajno bori za svoj ostanak, nije našao odaziva!

God. 1907. c. k. vlada stavila je doista u izgled udjeljenje bezkamatnih zajmova u ukupnom iznosu od kruna šeststohiljada; a iste godine dalmatinski sabor glasovao je od vlade traženi zemaljski prinos, primjeren slabim financijskim prilikam zemlje. Nu do dana današnjeg vlada nije izdala niti pare.

Kao na porugu potrebam i vapaju pučanstva, c. k. vlada obalila je ove godine obećani iznos od šeststohiljada kruna na tristo-hiljada. Opazit je pak da je iznos od šeststohiljada kruna bio opredieljen za godinu 1907., ali naravno, kako rečeno, ne izdan. Nu niti od tog na polovicu sniženog iznosa od tristo-hiljada kruna nitko još nije primio ni pare!

Obzirom na okolnost, da filoksera pustoši naše vinograde od preko četvrt vjeka, te obzirom na sva uvjeravanja o dobrohotnosti i skrbi c. k. vlade za Dalmaciju, činit će se mnogim nevjerojatno što je gori navedeno i što je, na žalost, istina.

To odgadjanje, ili bolje to uskraćenje često obećane pomoći bezkamatnih zajmova, djeluje uprav očajno na pučanstvo, koje tu pomoć trebuje i očekuje kao spas u nevolji; slabi mu energiju za rad i samopouzdanje, i tako mu nanosi neizmjerne, nenaknadive štete. Koji državni činbenik može da preuzme odgovornost za sve to, što je pak i na zator ugleda i časti same države?

Stoga smatramo dužnim da postavimo na Vašu Preuzvišenost ovaj upit:

Je li Vaša Preuzvišenost voljna da izdaje odmah potrebite odredbe, da se već ovih dana, pošto bi daljne odgadjanje bilo pogubno, udiele bezkamatni zajmovi posjednicim vinograda uništenih od žiloždere?“

Parlamentarno izvješće.

Carevinsko vieće.

Beč, 19. lipnja 1909. (Konač).

Nakon nekih stvarnih izpravaka, prešlo se je na posebnu raspravu proračuna i to vrhu prve skupine: dvor, carev. vieće, presidij ministarskog vieća. Glavna je politička tačka u ovoj skupini dispozicijoni fond.

Izvjestitelj Wittek upućuje raspravu. Šilling, od češke pučke stranke, napada osobito njemačkog ministra Šrainera, čiji rad ide samo za tim, da ucka narode jedan proti drugomu, i da ih razjari; on se uplće u sve i svašto; na njega se tuže i Česi, i Slovenci i Hrvati i Talijanci; pak je stoga shvatljivo, što svi traže da takav ministar odstupi. — Benkovič, slovenac, potiče sve južne slavene na borbu proti današnjoj vladi; najvažnija ministarstva pravde i nastave nalaze se u rukam ljutih neprijatelja slavena uobće, ali osobito južnih Slavena; njemački narodni ministar Šrainer nije nego izvršujući organ njemačkih nacionalaca; instituciju narodnostnih ministara trebalo bi u obće ukinuti.

U sjednici od 17. o. m. j. nastavljena je rasprava, pri kojoj uze rieč i ministar predsjednik Bierneth, koji izriče zadovoljstvo vlade radi hitnog riešenja proračuna; nabrja osim toga sve važnije osnove, kojim se carev. vieće ima da bavi: zakonsku osnovu u socijalnom osjeguranju, o uređenju državnih i pokrajinskih financija, o trgovačkim ugovorim, o sniženju carine na žitja i t. d. Govori dalje, da vlada ne vodi protu-slavenske politike; uzimlje u zaštitu njemačke ministre; glede južnih Slavena veli, da ne postoji nikakav čin, koji bi dokazao, da vlada zapostavlja kulturne i materijalne interese južnih Slavena, dočim mnoge činjenice svjedoče, da se vlada drži susretljivo prama njima. O česko-njemačkom sporu veli ministar, da on ne može već da bude posrednikom i zagovarateljem sporazuma; dobra volja i stalna odluka da se do toga dodje mora da se nadje kod stranaka, inače nije moguće što polučiti; veli, da ima ipak nekih znakova, koji opravdavaju nadu, da će se naći kakav „modus vivendi.“

Poslje je još nekoliko zastupnika govorilo. Prelazi se na glasovanje. Vrh stavke o „dispozicijonom fondu“ glasuje se poime-nično, te je stavka primljena sa 218 proti 198 glasova. Ostale su stavke primljene obćinim glasovanjem. Za proračun glasovaše: njemačke stranke, Poljaci, Talijani, Rumunji i bukovinski Rusini; proti glasovaše: socijalni demokrati, slavenska jednota i galicki rusini.

Iza toga upućena je rasprava vrhu druge skupine proračuna: ministarstvo unutarnjih posala, nastave i pravde. Pri toj raspravi pale su zesteke rieči proti ministrim pravde i nastave, koji su također uzeli rieč, da se obrane od napadaja i da označe svoje stanovište. Ministar Hochenburger poriče, da bi on bio protivnik slavena; u Češkoj, veli, da je bilo pri zadnjim promaknućim doduše zapostavljeno 14 njemačkih sudaca, ali to jer nisu povoljno bili kvalificirani od samih njihovih starišnja; glede nove tarife za odvjetečni pristojbina, veli, da je promjena bila nužna; priznaje da ima pogreška u judikaturi, ali te ne potiču od kakvih zlih namjera; da sudstvo treba bolje obzbejediti, ali da za to, kao i za sve druge nužne reforme treba novaca, i za to moli komoru, da podupre „zlatnog ujaca“ biva ministar financija.

I ministar nastave Stürgh uvjerava o svojoj nepristranosti prama svim narodnostim; napominje razne školske potrebe; na koncu obećava, da će biti objektivn i lealan prama svim narodnostim. — Zastupnik Drtina govori i dokazuje kako su Niemci oteeli prevlast svudje; veli, da se čulo sa vladinih klupa mnogo liepih rieči o objektivnosti i pravednosti vlade, ali su tu činjenice, radi kojih se tim sladkim riečim ne može da vjeruje. — Uspešan je bio govor zast. Rybarža, Slovenca iz Trsta, koji je statiističnim podatcima dokazao silno zapostavljenje slovenskog elementa u Trstu, gdje ne

postoji niti jedna slovenska pučka škola i obzirno na to protiv se ustanovljenju talijanske univerze u Trstu.

U kasno doba noći bi dovršena razprava vrhu druge skupine proradna, koja je prostim glasovanjem primljena, te sjednica zaključena.

Novi porezni tereti.

Prije dvije godine obradivali su se narodi naše šarene monarhije ekspozemom ministra financije, koji je izkazivao obilate suviše iz državnog financijskog gazdinstva. Nitko se upućen u državne poslove dakako nije nadao, da će porezno breme usljed toga postati laglje, ali se obćenito predpostavljalo, da bar u pogledno vrijeme neće nastupiti povišice državnih daća, ili pak da se neće uvadjeti novi tereti.

Nu ta radost bijaše kratkotrajna, a povoljne nade kazade se varavima. Suviše nije u modernoj državi teško smjestiti, jer potrebe državnog aparata zievaju na sve strane. Treba se samo ogledati po Dalmaciji, pa da se omjeri sva dužnost države, tim više, što zane-marivanje svagdanjih životnih potreba slabi gospodarstvenu a po tom i poreznu snagu naroda, stavlajući na državu uvijek izdašnije zahtjeve. Nu Dalmacija nije baš nikad bila, niti je danas mezinice Austrije, koja joj, otvarajući sebi nova vrela prihoda, donasa samo nove terete, a od investicije samo mrvice.

Tako je onomadne carevnikom vieću podnešana osnova novele k zakonu o osobnoj dohodarini, koja će i poreznu snagu naše i onako gospodarstveno oslabljene zemlje oštro pogoditi. Rečena osnova smjera u bitnosti na jače opozovanje obilatih stupnjeva dohodka, zatim povišenje poreza na dividende i tantjeme te porezne dužnosti za one, koji skrbu samo za jednu osobu ili uzdržavanje sama sebe. Ovo potonje može se nazvati porezom na neženje, jer će pojedinci, koji su podvrgnuti osobnoj dohodarini te žive kao samci ili uzdržavaju u zajedničkom kućanstvu još jednu osobu, plaćati odsele 10 do 15 po sto poreza više nego dosad.

Osim navedenih povišenja poreza predstoji još čitav niz povišica drugih poreza, koji će također više ili manje izravno ili neizravno tereti našu zemlju. Tako će povišenje poreza na pivu donieti državi veći prihod od 6 i pol milijuna kruna, poreza na rakiju 34-4 milijuna kruna, pristojba za darovštine i nasljedstva 10 milijuna kruna, reforma izravnih poreza 10 milijuna kruna, povišenje željezničkih tarifa 47 milijuna kruna, ukupno dakle 162 i pol milijuna kruna novog poreznog prihoda.

Poznata je predbježno i upotreba novog prihoda za stanovite svrhe. Za uređenje beriva žandara opredijeljeno je 2 i pol milijuna kruna, za veterinarske svrhe 1 milijun, za pripomoć oko boljeg unovčenja marve 1 mil., za povišenje mirovina državnih službenika i njihovih udova 3 mil., za vojničke svrhe 12 mil. Razpoložba ob ostaliku nije još u javnosti poznata ali držimo, da dohodu naslućujemo, ako kažemo, da će se dio novih poreznih prihoda upotrebiti za namirenje nedavnih ogromnih troškova mobilizacije i otkupa Bosne. Za produktivne svrhe opredijeljeno je, u koliko je poznato, vrlo malo, a da će od te ograničene dotacije odpasti veoma malo na Dalmaciju, to ne treba istom obrazlagati. Sabravši dakle sve u jednu, možemo gledom na porezne reforme mirne duše reći: Todore, svaki dan to gore.

Poduprimo domaće kupalište.

Sad kad nastupa ljecišna sezona, te se naši ljudi spremaju u strane kupke, smatramo se slobodni upozoriti ih, neka kod izbora oprezno postupaju. Kao po nekoj tradiciji gravitiraju naši

ljudi u ljecišta u Italiji, gdje često puta prave nezaluzenu reklamu kojekakvim kupalištima i ljecišnicima-specialistima problematične vrijednosti.

Na razna kupališta i ljecišta u Hrvatskoj ne misli se u nas dovoljno, naprosto, jer nisu dosta poznata. A ipak ima danas preko Velebita lep broj ljecišnih kupališta, koja razpolazu svim suvremenim uređajima, dobrim ljecišnicima te im je upotreba notorno korisna i uspješna. Varaždinske, krapinske, topuske, stubičke i sušinske toplice, Daruvar i Lipik broje medju ljecišta svjetskog glasa. Indicirana su za razne boljelce, kao reumatizam, kostobolju, nevralgiju, išias, zatim slabokrvnost, ženske bolesti, za blatne, zračne i sunčane kupelji. Samobor, Karlovac i Krapina uređeni su za liječenje mrzloom vodom. Položaj pako svih hrvatskih toplica i mizlica vrlo je zgodan, te obiluje prirodnom ljepotama i sasvim doličnim komforom, a što je glavno, cene su svugdje primjerene. Zašto težiti u tudjinu, kad je dobro tako blizu?

Polazeći u naše toplice praža se svakom prilika, da razgleda naš glavni grad Zagreb, naše kulturno i gospodarstveno središte, glede kojeg su i razmaženi međunarodni posjetitelji puni najveće hvale, Poduprimo dakle što je naše u vlastitom i obćenitom interesu, jer moramo nastojati, da naš novac ne nosimo tudjincu već da ostane u našoj zemlji.

Jedna pokvarena duša.

Zlarin. **Odgovor na izpravak Šime Marina, načelnika u Zlarinu.**

U broju 349 „H. Rječi“ dne 16. t. mj. čitam jedan ispravak našeg načelnika Šime Marina odnosno na moj dopis iz Zlarina: „Jedna pokvarena duša“ kao i na ono, što je uredništvo „Hrv. R.“ napisalo prigodom divljačkog napadaja na četvoricu zlarinskih Hrvata. Odgovorit ću mu i na jedno i drugo, jer poznam naše prilike.

Ispravak je jako jednostavan: Naprosto nije ništa istina, što se o njemu piše. Komodna stvar doduše, ali bez ikakove vrijednosti. On misli, da se njemu mora vjerovati sve, što reče. Dokaza i razloga ne treba, premda znamo, da i onaj, koji ubije, najvišim dielom naprosto zaniece stvar, ili barem kuša, da se kako tako opravda. Najprije kaže, da nije istina, da onim istim, koji su stavljeni na čelo občini, da brane njezinu čast, interes i ugled, nije do toga stalo kao ni do lanjskoga sniega, nego da imaju jednu drugu zadaću, koja dotuđe jedina može da odgovara njihovom odgoju, a ta bi bila da muče i zanovetaju na svaki način onoga, koji im nije po čudi i napokon da ga (konac djelo kras) osumnjice s nepoštenja, što mu je sve predbačeno u članku „Jedna pokvarena duša.“ To sam ustvrdio usljed vlastitog iskustva, koje je njegovo ponašanje prema nadučitelju Stjepanu Zaninoviću samo još jače potvrdilo, a onaj hajdučki napadaj na Zaninovića, Plančića, Kuru i Aničina neoborivim za uvijek učinio. On je onaj, koji je na Duhove prošlog mjeseca digao na noge vas Zlarin, da dodje ubiti četvoricu golorukih ljudi radi gorisponenutog članka u „H. R.“ On je onaj, koji je rekao, kad mu je Tome Dean, obinjski prisjednik, pitao dozvolu, da može otući jednu po gubici meštru Zaninoviću, ove tekstualne riječi: „Ako mu je tko drugi ne dade, dati ću mu je ja.“ A kad su se ona četvorica vratila sa šetnje, bijesna masa stade urlikati: evo ih, evo! Ubij jarce furešte, koze, utopi, zakolji: i tad je on opet bio prvi, koji je ovako kod kavane „Adam“ napao Zaninovića, „A ča ja tebi činim?“ Zaninović mu na to od-

govori sasna uljudno: „A što ja Vama činim?“ Na to će opet načelnik: „A ko je one pogrede pisao u „H. R.“? Zaninović odgovori: „Pa mene pitate?“ U to mu se približi Jerko Juranović, načelnikov pašanan i lupne ga tako jako šakom u lice, da mu je odmah krv potekla i kašnje za pune dvije ure tekla. Napadnuti na to vidiči, što ih čeka, zakloniše se u u kavanu, ali za njima poleti bijesna masa hitajući se čivirama, kamenjem i šakama i tu udariše učitelja Plančića, a Ivana Aničina, koji nikamo nije mogao pobjeći, sedam kršnih ljudi bijesni kao lavovi, stade lupati, da je jedva živ utekao. Sreća je htjela, da su se tu našla braća Kandiaš, koja mu skočiše u pomoć, a da ne, sigurno bi bio tu i život ostavio. Naravno uvijek se je urlikalo: „Ubij, zakolji, utopi jarce, lupeže, koze i slično. Nitko tomu drugi nije kriv, nego ona njegova usijana prazna glava, koja ne može podnijeti, da se tko usudi: dimnuti u njegovu posvećenu osobu. Oh Boccastorta, Boccastorta, kuda ti se izgubiše blagotvorne posljedice tvoje pitome kulture? (Molim to cijenjeno uredništvo, da podni-pišo ne izostavi ove riječi. Dopsinik.) Jeli ovo način, pitam našeg načelnika, da se brani čast, ugled i interes jedne občine? Za njih da, a za nas ne! Mi imamo jedan drugi način, koji ćemo mu pokazati tek godine 1911 tamo u kolovozu. Što dalje kaže, da nije istinit dogodjaj sa nadučiteljem Stjepanom Zaninovićem glede koltrina, na to se neće osvrtni, jer ono, što sam rekao pri tome i ostajem. Kao što je bio kadar sam o sebi jedanput izpraviti u „Pravoj Pučkoj slobodi“, da nije istina, da je glupao, tako i sada izpravlja, da nije istina, da ga je njegova ambicija zaslijepila. To neka kaže onomu, koji ga ne pozna, a ne nama, jer mi nijesmo uredništvo „ni „Dalmate“ ni „Našeg Jedinstva.“ Gore više sam mu dokazao, da je bio u onoj četi, koja je udarila Zaninovića, Plančića, Kuru i Aničina, što također kaže, da nije istina. Znatiljelnji smo samo, hoćeli se usuditi to reći na sudu. Kad nije istina, da nema načela, ni stranke, neka nam onda jedanput za uvijek javno poruči, kojih je načela i koje stranke? A da zbija nema svojih janjčara, vjeru mu dajem, da se nebi bio usudio poduzeti onaj korak na Duhove, što ga je poduzeo, jer, mimogred bit rečeno, ne bi bio prošao onako „lišo,“ kako je faktično prošao.

Odgovor na ispravak Don Jakova Foretića, župnika u Zlarinu. Najprije kaže, da nije istina, da je kompanjon načelnikov, a ja kažem, da je, jer je sam rekao, biti će tomu godina dana, da on mora biti s občinom, budući ga ona plaća, a da bi i on drukčiji bio, kad bi primao plaću od poreznog ureda. Kad mu na to predbačice, gdje je poštenje i karakter, odgovorio je, da se dandanas zato ne pita. Nije kriv on, nego onaj, koji mu je dao ovu masnu župu. Što kaže glede crkvinarstva to je za me posve indiferentna stvar, a glavno je, da su gosp. Tome Blažić i Tome Dean priznali, da su poslani i od župnika i — pik. Onaj isti štovatelj pučkog učiteljsva.

Iz hrvatskih zemalja.

Za našu Istru. Hrvatski se narod sprema ove godine, da proslavi svoj narodni blagdan. Hrvati će dne 5. srpnja zaroniti svojom mišlju u prošlost. Pred njihovim će se očima redati slika za slikom: put svete braće Ćirila i Metoda u Rim, da se brane od njemačkih kleveta i progona i zatvor Metodijev; mučenička smrt toga slavenskoga svetca; progonoj, kojima su bili izloženi njegovi učenici; silno slovo biskupa Grgura ninskoga; sva poniženja, što

ih je naša majčina rieč proživljela u ovu tisuću godina; sve će se to izredati pred našim duševnim očima i mi ćemo se s puno pieteta i puno pobožnog počitanja pokloniti uspomeni mučenička naše narodne rieči. Zato neka dan 5. srpnja bude za nas dan sbranosti, smirenja i — žrtve. Kao u vreme Ćirila i Metoda, tako je i u naše doba naš rodjeni jezik izložen tudjoj sili i napasti. Ima toga u svim našim zemljama, ali nigdje kao u našoj Istri, gdje je tudjinac još tako jak, silan i moguć, da nam svakim danom ugrožava naš narodni život i obstanak. Hrvati i Hrvatice! Sjetite se 5. srpnja naše družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru, koja u krajnjim granicama vašega kraljevstva brani Vašu zemlju od tudnjaka. Sjetite se družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru, koja od godine do godine vretada stotine i hiljade naših bjednih i zavedenih ljudi pod trobojne zastave vaše! Sjetite se u dan 5. srpnja družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru, koja s pomoću vašom u ovo posljednje vrijeme osjegurala našoj hrvatskoj državi zemlju, za kojom su se otimali najveći narodi svijeta. Hrvati i Hrvatice! Tisuć puta bit će blagosloven svaki filir, što ga date za vašu Istru. Oslobođenje ove zemlje bit će jedno od najvećih djela, što će ih naša povjest upamtiti iz ovih posljednjih vremena. Odkupljenje Istre jest jedino pozitivno hrvatsko djelo, što se je izvelo u ovo naše doba. Učvrstimo to djelo; ne dajmo tudjincu, da nam ga razori; predajmo ga potomstvu kao lep spomenik našega velikoga i srdačnoga hrvatskoga bratstva. Napried za družbu! Ravnateljstvo družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Izbori u Trstu. Na 21. t. mj. biralo je drugo izborništvo tršćansko — inteligencija — 16 zastupnika. Izabrani su kandidati irredentne stranke, koji su dobili ukupno oko 900 glasova, dočim su slovenski kandidati dobili preko 400 — preko četvrtine, a Nijemci oko 300 glasova. Dne 25. o. mj. biralo je prvo gradsko izborništvo (veleposjed) 17. i drugo izborništvo okolice 8 mandata. Pobjeda Slovenaca u okolici je sigurna. U nedjelju se je pri Lovcu obdržavala izborna skupština okolišnih slovenskih birača. Govorio je u ime političkog društva „Edinost“ dr. Edv. Slavik. Glede držanja Slovenaca u budućem gradskom vieću izjavio je dr. Eduard Slavik: Ako većina ne bude htjela udovoljiti opravdanim zahtjevima okolice, naši će zastupnici znati upotrebiti svu silu, da mjesno vieće ne bude u obće moglo djelovati i da također ne bude moglo za mjesto ništa provesti. Zapriječiti ćemo svaki rad. Prošlo je doba, kad su radili, što su htjeli, Kamora ima još moći, ali svemoguća nije više. I ako bude potreba, s nama će nastupiti također 4000 mjestnih izbornika, koji su u mjestu nastupili za našu stvar.

Dalmatinski i istarski akademičari u Zagrebu imali su neki dan skupštinu, pa su zaključili: 1) da se poradi kod akademskog senata u Zagrebu, e da ovaj uznaostoj kod vlade, da se odstrane sve zapreke, koje austrijskoj vladi mogu dati povoda, da oteže kakovom formalnom izlikom rješenje hrvatskog sveučilišnog pitanja; 2) da se hrvatskim zastupnicima u Beču podnese potanko obrazložena spomenica o svim okolnostima i poteškoćama, kojima je ovo pitanje izprepleteno.

Osudjeni demonstranti u Brodu. Prošle subote osudjeni su gospođe Dragica Berković, Antonija Tauchman, Ljubica i Tinka Berković, Jelena Koruš, Milova Šnajder i Ela Biser, te dr. Biser na 14 dana zatvora, nepretvorivog u globu. Svi su okrivljenici priznali svoj čin, naglašujući po svojim braniteljima, da

djeca i žene obavljaju ovaj posao u tvornicama, a i kod kuće, kod mužkarci su zaposleni sa radjom oko grana koralja. Žene i djeca imaju u tvornicama platu od 1 do 1 i pol lire, a mužkarci od 2 do 4 lire prema njihovoj vještini i sposobnosti pri radji.

Ovo sam iznio sa željom, da se kod nas bar nešto počme i u ovom pogledu napredovati. Budemo li čekali, da odmah podignemo veliku i modernu tvornicu koralja, tad možemo slobodno reći, da će do toga proći još mnogo i mnogo vremena. Kujasmo si pomoći sami, a sve ono, što bi u pogledu ovoga imalo doći sa strane, doći će nam dobro, a što je glavno, naći će nas priprave. Svakako u interesu našeg koraljskog obrta moram reći ono, što sam rekao za naš spužvarski obrt t. j., da bi vlada u Zlarinu uz već postojeću pučku školu imala, dapače morala osnoiti i tečaj za koraljski obrt, a što bi najbolje bilo, ribarsku školu, koju Zlarin zaslužuje, budući njegovi sinovi svi su pomorci ili ribari. Polje obradjuju mal ne izključivo same ženske.

(Nastaviti će se).

Priručnik za ribara.

Zašto ovo količicu ne bi mi u Zlarinu mogli izbrusiti i dobro kod nas, ko domaću industriju, unovčiti, osobito u Bosni i Galiciji, gdje je naš koralj silno tražen?

Kako bi se ovo moglo izvesti? Posve lako. Naš koralj jest većinom granat, izbrušeni odaje lepi crveni sjaj, koji povećava njegovu cijenu. Crnoga ima samo na jednom braku izpod Žirtja. Mnogo oko njega ne bi inali posla.

S dosta jakom, ali ne velikom plicom, grana se uredi tako, da se od nje odstrani svaki suvišak i sve ono, što smeta oku. Ovi se komadići stave postrance, kako će nam kašnje služiti za pravljenje perla ili inih sitarija.

Granu koralja, tako oklaštenu, brusimo na sljedeći način: Najprije dosta jakom, ali posve finom turpijom očistimo vas kreč, što je na koralju u j. gornju naslagu. Netom sm ovo učinili, pokaže nam se naš koralj u ovom crvenom sjaju. Sad ga treba izglatiti. U ovu svrhu rabi se prije meki kamen (pomega), a onda, da se ljepo i posve izglati, prah od jelenova roga. U

malo vremena, s malo uztrpljenja, mi smo našu granu koralja očistili, ili, kako se kaže, izbrusili, i tim načinom povećali za 100% njegovu surovu vrijednost.

Reći će nam se, da je ovo lakše raditi sa većim granama koralja, ali da nije tako sa onim manjim, koje bi se morale na neki način baciti.

Rekli smo goro, da se te upotrebljavaju za izradbu perla, što se niži oko vrata, ruku i dalje.

Evo kako Talijanci rade, da im i ovo ne bude izgubljeno. Male komade koralja podiele po debljini na hrpice. Svaka hrpica napose se odiedi, da se ne pomieša. Zatim se komadići po komadić svake hrpice podieli, narezav ga turpijom uz pomoć malih kliešta, te se slomi na onoliko komada, koliko nam se čini da je od potrebe. Ili prije nego se podieli svaka grančica na komade ili iza kako je podieljena, probušu se jedoom plosnatom iglom, utaknutom u drvenoj ručici.

Stvar se izvodi na taj način i sličnom spravicom (trapan), koja se rabi za bušenje zemljanog posudja kad se razbije, a kad želimo zakrpati. Komadići probušeni nataknu se na ocalnu šibku razegnutu na dasci za brušenje, a povrh ili postrance nje u neposrednoj blizini prolazi brus,

koji tare i gladi ove komadiće, dajući im ovim načinom jedinstvenu debljinu i oblik.

Za ovim se opet razstavi komad po komad i ponovi se mal ne isti posao, ali samo u vodi, da se tim dobiju raznoliki oblici po potrebi.

Još se ovi komadići (perle) moraju očistiti. Posao nije ni zamršen a ni trudan.

Perle stave se u sudice ništa više od jednog važa od petroleja, samo što na boku imaju otvor, kroz koji se vadi i meće sadržina.

U ovakove sudice stave se perle, meki kamen (pietre pomige) i vode, te se sve to okreće brzinom od 30 do 60 puta u jednom času i to za 10 do 12 sati. Za ovim se čistom vodom iztera meki kamen, koji se je pretvorio u prah i to sve dotle, dok nam voda iz suda ne izlazi posve čista. Za ovim se stavi u sud prašina od jelenova roga, okreće se za nekoliko sati i posao je gotov; perle su lijepe čiste, a napravljene od našeg koralja prikažu nam svoj lepi sjaj.

Kašnje se perle priberu po veličini i obliku, te se šalju u trgovinu. Uputno je prije pošiljke natrli ih dobro uljem.

Da se za ovaj posao neće znanja bog zna kakova, dosta je ako napomenem, da u Italiji

pali poklici znače manifestaciju protiv neustavne vladavine, te želju, da se savez hrvatski sabor. Tečajem razprave izpostavilo se je, da gospodje nisu uapsili redari, nego frankovci-legionari. Sedam drugih gospodja i gospode predani su drž. odvjetniku, jer se je tobože dokazalo, da su po okolici kupovali „mučke“.

Članovi gospodarstvenog vieća. U gospodarstveno vieće izabrani su iz Dalmacije gg. Dr. Vicko Iličević, Lovro Borčić, Hubert knez Borelli i Ivan Dominik Ilić.

Dubrovnik kao lječilište. „Crv. Hrvat ska“ doznaje, da je ministarstvo povrtilo, uz predlog za neznatne izmjene, zakoniku osnovu izradnju od zemaljskog odbora, da se Dubrovnik proglasi lječilištem. Osnova će biti iznesena pred sabor na pretresanje.

Ustav za Bosnu i Hercegovinu. „Hrv. Korespondenciji“ javljaju, da su stručnjaci u zajedničkom financijskom ministarstvu u Beču svoj posao oko izradnje bosanskog ustava i izbornoga reda dovršili, te svoj koncept i odtiskati dali. Odnosne promjene, koje se budu predložile, bit će do konca ovoga mjeseca u u ustavu preuđene.

Iz grada i okolice.

Prosvjedna skupština pri zagrebačkom procesu sazvana od Hrvata i Srba Šibenskih, održava se sutra na 11 sati u mjestnom kazalištu.

„Hrvatskom Sokolu“ u Šibeniku, da počasti uspomenu pok. Šime Lovrića Caparina poklonio je g. A. Bumber, nadučitelj u Rogoznici K 2. Uprava se „H. S.“ najljepše zahvaljuje.

† Spiro Pač Ivin. U noći između četvrtka i petka preminuo je ovaj dobar, radišni težak u 43 godini života. Bio je pravi otadžbina, vatan sokolaš, uvijek na biljezi, kad ga je god domoljubna dužnost pozivala, te je za načelo, za hrvatstvo znao trpeti i stradati. Jučer po podne bio mu je krasan sprovod uz sudjelovanje sokolske čete s barjakom. Na groblju nad liesom izrekao je brat vodja Kulić dirljivo gov. izličić pokojnikove vrline. — Laka mu bila hrvatska zemlja, koju je toli vruće ljubio, a obitelji i svojiti naše najdublje saučestje!

Spasavanje nastradalih brodova. Primamo od vješta i izkusna mornara, te rado uvrštujemo: — Tko pomnjivo prati oveće nesreće, te se zbivaju na moru duž naše obale, taj zna, da 70% štete događa se brodovima u vodama šibenskog okruga, a to je i naravno, jer je pogibeljno putovanje u noći osobito medj množinom otoka i otočića kao n. p. od Dugog Rata do Drvenika. Kad se kakva nesreća dogodi, dotični upravitelji broda moraju čekati 2 do 3 dana dok im se u pomoć dodje iz Trsta, jer koliko c. k. pomorska vlada, toliko g. Tripković i Trstu. dotične sprave za spasavanje brodova drže u Trstu. Pošto se Šibenik nalazi u sredini područja, gdje se zbivaju nesreće na moru, imala bi pomorska vlada staviti na raspoloženje mjestnom lučkom uredu barem potrebite stvari za prvu pomoć nasukanom brodu, jer je ta prva pomoć gotovo uvijek odlučna i može da odokloni veće nesreće, pače i propast broda, i da prištedi dosta muke i troška. To potvrđuju razni slučajevi, poimeće parobrod „Carlo“ kod Tijata, „Galatea“, „Arimatea“, „Tebe“ u Šibeniku, „Emma“ kod Roženika. Još gore bi se bilo dogodilo „Klisu“, da je zapuhao koji god vjeter. Pomorskoj vladi na uvaženje!

Još o potonuloj ladji. Pišu nam iz Jezera: Na 29. prošlog svibnja nastradala je obitelj Stropin, kojoj je u kanalu šibenskom potonula ladja, jedino sredstvo prehrane. Sad se ta obitelj nalazi u teškoj nevolji. Od nikoga joj nikakva pomoć nije stigla. — Pošto je Stropina zadesila nesreća krivinom parobroda „Zagreb“, koji je mimo Stropinove ladje, krcate kamenjem, prošao svom brzinom, unesrećena obitelj očekuje, da će Ugarsko-hrvatsko parobrodarsko društvo naknaditi joj štetu i osloboditi je od nevolje.

„Klis“ izvučen. Parobrod austr. „Klis“, o kojem javismo, da se je bio nasukao na ostrvu Kamičac kod Zlarina, poslije tri dana radnje, pošto kapetan nije imao potrebitih sprava za spasavanje ni sa strane pomorske vlade ni od kog privatnika, kako se to uvijek događa, izvukao se je, te je u pratnji parobroda „Maria B.“ mogao da prosledi put Trsta, gdje će biti popravljen.

Negoda s kolima. Na Ivanj-dan na sjajnu u Konjevratima Niko Zaninović iz Crnica kupio konja, pa ga pod kolima kušao. U kolima bila su dva sina Miše Baljkasa i Luka Zaninović sin Nikin. Pri toj kušnji konj preteo mah, kola se izvrgnula, pri čemu ostadoše teško ozleđena dva sina Miše Baljkasa, dok Luka Zaninović dobi laganu ozleđu na glavi. Teško ozleđeni preneseni su odmah kočijom u pokraj bolnicu.

Prispjeli su u našu luku talijanski parobrod „Brento“ da krca drvlje i parobrod „Lodovica“ društva Austro-Amerikanskog krcat ugljenom za „Sufid“ u Crnici.

„Dubrovačka građanska muzika“ dolazi sutra po podne u Šibenik, da krene dalje na Kosovo. Pri dolasku obači će grad sviraćući, a na večer u 7 sati držat će koncert s ovim programom: 1. Leoncavallo; 1. Pagliacci. 2. Vihar: Hrvatsko kolo. 3. Puccini: „La Boheme“. 4. Brodil: Iz Niša i okolice.

Za pok. Šimunom Lovrićem Caparinom, rogozničkim glavarom, protužila je cela Rogoznica, što se je najbolje vidjelo pri sprovodu prekučer u jutro. Sve se tu svrstalo, cela varoš, sve mjestne vlasti, zastupstvo občine šibenske, sva školska djeca, mnogo naroda iz vana, da mllog pokojnika odprati do zadnjeg počinka. Sprovod je bio upravo sjajan. Nad liesom do groba progovorio je vič. nadžupnik Don Ivo Katalinović, izazvavši suze na svačije oči. I zbilja, Rogozničani će se dugo i dugo sjećati čestitog i poštenog Šime Caparina!

„Ubožkom domu“, poklanjaju prigodom smrti mllog andjela Egidija Sogaro: Georg Thäter K 5, Friedrich Sindel K 3, Isidor Klun K 2, Angelo Matačić K 3, Ante Medić K 3, Paul Szoyka K 2, Karlo Spetich K 1, Kadice pl. Alois K 2, Mario Lušić K 1, Marko Drezga K 3, Ivan Spetich K 3, Josko Kužina K 3, Anton Spetich K 1, Jeličić Bartol K 2, Josef de Temple K 3, Vrhovac Josko K 3, Jakovljević Paško K 1, Zorman Mate K 1, Carbonetti Josip K 3, Meozzi Augusto K 1, Pregelato Carlo K 1, Andrea Popretnjak K 1, Mile Coko K 3 Silvester Kuzina K 1. Ukupno K 52. Uprava „Ub. Doma“ svima što smjernije zahvaljuje.

Utopio se. U srijedu dne 23. o. mj. pao u more i utopio se u Krapuju Spiro Bačelić Vicin i Ivanice, nekaio dijete od kakve 3 godine. Nesretnik je isplivao nakon pet sati na površinu i tako ga opazili. Prošlih dana bila bi se veća žalost zgodila, da nije brza pomoć stigla.

Poštanske vijesti. Na 1. julija otvara se poštansko sabiralište u Jezerima, koje će se baviti prodajom poštanskih vrednota i primanjem svih poštanskih pošiljaka i telegrama, te izdavanjem i dostavom prošlih listovnih pošiljaka. Sabiralište će biti u svezi četiri puta na sedmicu s poštanskim i brozajvnim uredom u Tjeseonome i to seoskom poštom Tjeseon-Jezera.

Automobili i motociklete. Otkada se u Šibeniku počeo tjerati ovaj sport, vlastnici kola i kočija nisu nikada sigurni da će se kući sretno i zdravo povratiti. Automobil i motociklete tjeraju se takovom brzinom i snagom, da kočijaš nije u stanju da se snadje i što da učini sa preplašenim konjima, tako da često imadu razne štete, naime popravke kola usljed udara u zid ili lječnja konja, koji se izrane u skakanju i slično. Čuditi se je samo što nema žrtava ali i to će se dogoditi, ne stanu li vlasti na put i zaprieče automobilista i motociklistima onako vratolomu vožnju, koju ne će da umanje i ako više puta zamoljeni kakovim znakom od kočijaša mimo prolazčićih. — Ne razumije se zašto vlasti kazne strogo kočijaše globama i zatvorom, ako ovi kadkadka prodju malo čvršće konjima, a automobilima i motocikletama dozvoljavaju vožnju od 40—50 kilometara na uru i po samom gradu. — Do koga je neko to uredi! Kočijaši.

Razne vijesti.

Stražičić izčušan. Brzojavljaju nam na 21. o. mj. Jutros u 10 sati Milan Danilo izčuškao na gospodskom trgu, pred Trociovom kafanom u Spljetu Antu Stražičića, urednika „N. Jedinstva“ u prisutnosti mnogobrojne Spljetske gospode, radi nekih članaka Frane Šimete iz Staroga pod apokrifnim naslovom „pišu nam iz Trogira“, proti njegovu ocu čestitom i poštenom Ivanu Danilu. Stražičić dobiv dvie poštene čuške pobjegao u kafanu, Danilo ponosan šetao trgov. (Izostalo u zadržnom broju. Ured.).

Nastić. U „Pokretu“ čita se sliedeće: Očito ga ne grize savjest. Valjda za to, jer je nema. Nema joj barem traga na njegovom ugojenom licu, koje ništa drugo ne kaže, nego da dobro živi i da hoće, da i nadalje dobro živi. Pomno počeljšana frizura, elegantno odijelo, još elegantnije cipele, zlatni cviker, lice ugojeno — bez karaktera. Tek u očima ima nešto lukavosti. Kad ga je viećnik Pavešić pozvao, da na hodniku čeka, dok ga pozovu unutra, prekrizilo je ruke i postavio se pred vraga ledjima okrenut prema onome nekoliko novinara, koji su se ondje nalazili. Detektiva i stražara bez broja. Namienili im plemenitu zadaću, da čuvaju — Nastića. Jedan novinar pošao je napred, da ga

bolje vidi, ali ga detektiv smjesta zaustavi: „Molim, to nije dozvoljeno“. Nastić se na to okrene i pogleda nekako plašljivo oko sebe. Možda se pobojao, da će ga tko udariti? Ta on znade kakvi su prijatelji njegovih žrtava. Oni vade — čiste ruke i ne blate ih. . . Jedan čas pogledao je prema prozoru s kojega se vide željezne šipke — tamnica. U njoj pedeset i trojica — pedeset i četvrti već je davno pod zemljom. A žene, djeca? — Vidjelo se na njemu, da na to ne misli, da ga to ne peče. Na licu mu se pojavi tračak ironije. Kao da se sjeća Cetinja i kao da nešto prisposodblja. . . U to prodje hodnikom zamjenik državnog odvjetnika Stožir, i za čas dolazi jedan gospodin, koji javlja, da „po nalogu državnog odvjetništva ne smije nitko stajati na hodniku“. Novinari se na to uklone. Za pol sata odvezao se Nastić fijaakerom u hotel. Ponosno je digao glavu. Osjeća, da je u Hrvatskoj važna osoba. Danas on ne treba n jih. Oni trebaju njega — Gjorgija Nastića. . .

Izseljivanje iz Italije otelo je u zadnje doba silna maha. Prošlog mjeseca aprila izselilo je iz Italije oko 50 tisuća ljudi ponajviše u sjevernu Ameriku.

Opet potres u Messini. Prije kratko doba opet ponovio potres u Messini. Pučanstvo je kao bez glave stalo bježati iz svojih baraka. Mnogi su se zidovi srušili. — U nizozemskoj naseobini Padangu na zapadnoj obali Sumatre, potresla se zemlja prije nekoliko dana tolikom silom, da je nastradalo preko 250 ljudskih života. I u Francuzkoj bilo je jakih potresa.

Telefon bez žica. Kako javljaju iz Toulouse, dne 9. o. mj. su dovršeni pokusi s telefonom bez žica. Krstaš „Conde“, primao je na pučini morskoj od arsenala viesti, koje su se u daljini od 166 kilometara sasvim jasno razabirale. Ta je daljina od prilike ista, koja i od Nizze do Korsike. Prigodom ovih pokusa ustanovljeno je, da atmosferski elektricitet, koji mnogo smeta brzojavljajuju bez žica, vrlo malo utječe na telefoniranje bez žica.

Književnost i umjetnost.

„Kroata Esperantisto“. (Službeno glasilo društva hrv. esperantista u Zagrebu). I 3. netom izišli broj ovog lieptog glasila pun je zanimljivih člauaka, od kojih na prvom mjestu ističemo Gajevu pjesmu „Preobraženje“ u vrlo uspjelom prevodu Mavre Špicera, koji u podlistku imade i izvornu pjesmu u milozvučnim stihovima pod naslovom „Printempo“ (proljeće). Od glavnih članaka spominjemo još „Cemu Esperanto?“ zatim šaljivu informaciju o novim jezicima „Ido“ i „Solresol“ te stupac „Svaštice“, pun vrlo zanimljivih podataka o golemom razvoju „Esperanta“ po čitavom svijetu. Podlistak imade humoristične prinose od Antonije Jozčić iz Kostajnice i popa Čupica iz Crnogore. Svim prijateljima „Esperanta“ preporučamo ovaj mjesecnik najtoplije. Ciena mu je u godinu samo 3K.

„Uputa u fotografiji“ doštampana je, te će se predplatnicima odmah razaslati. Ova će knjiga dobro doći početniku i naprednijem amateuru, pa je neka svatko što prije naruči. Ciena je knjizi K 2-70, a može se dobiti u svim knjižarama i kod pisca. Juraj Božičević, profesor, Spljet.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

STECKENPFERD --
od
Ilijanova mlieka **SAPUN**

najblazi sapun za kožu
kao i proti sunčanim pjegama.

Dobiva se svugdje.

17—40

Po sebi funkcionirajući
namještaji za
podizanje vode
iz dubokih vrela

gradi:
najveća slavenska firma u
20—30
namičiji
Antun Kunz
c. k. dvorski dobavljač
Hrenice, (Morava).
Ojenti beževa i Trnava.

Traže se odmah naučnici za kovačko-mehaničku struku kao što i već upućeni zato radnici. Za potanje obaviesti obratiti valja se podpisano:

1—2 Josip Bergoch, Šibenik.

Prodaje se kuća

u gradu na dva, odnosno tri poda sa prostranom pomješćima, avlijom, gusternom. Ukupno 5 soba, kuhinja i 4 konobe. Za potanje obaviesti obratiti se na uredništvo našeg lista.

Prodaje se jedna kuća u blizini samostana sv. Lovre sa izgledom na more. Obratiti se na uredništvo.

Restauracija „Sidru“
prvog reda
ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Čast mi je obznaniti cijenom občinstvo, da se u mojem lokalu toče izabrana vina, kao: dalmatinsko, istrjansko, bielo, desert, refosco i t. d., te dobro poznato pivu Sarajevsko. . . .
Kuhinja je domaća prve vrste, koja je obskrbljena u svako doba toplim i mrzlim jelom. —
Objed I. reda K 1; II. reda 72 fil.
Naznačiti mi je osobito, da se moja jela priugotavljaju samo sa naravnim masi.
Preporučuje se velostojanem
Strika Antun.

24—52

Restauracija „Sidru“
prvog reda
ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Družbe sv. Ćirila i Metoda
za Istru izvrsno sredstvo
protiv svakog
kašlja i katar
Prsni bonboni.
Omot po 20 filira. Dobiva se svugdje.
Glavno skladište: PAVAO BAAR, Varaždin.

Najboljom

trajnošću odlikuju se četvorine za peći glasovite tvornice Mitscherling u Sasko, jer nadmašuju sasvim svaku drugu vrst opeka i jer su najradje traženi od svih pekara pod imenom:

„Četvorine Chamotte“
po K 1-10 komad s protegama 28/ 28,5 cm. Ove četvorine podavaju kruhu i dvopeku redovitu vrućinu, te ga ni najmanje ne prigore; uslov, s kojega su najbolje peći na glasu. — Ne pucaju ni pri najagilijem grijanju ili ohlađenju. — Traju po prilici tri godine makar uz neprestajnu radnju.
Izključivo skladište za Dalmaciju: 10—25

Tvrđka Faust Juchioistri — Šibenik.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA - PODRUŽNICA - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

DIONIČKA GIVANICA K 1.000.000

Pričuvena zaklada i pritičci
K 150.000.

Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbujuje zajmove uz amortizaciju kotarima, obćinama i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obroćno odplaćivanje. Osjeguranje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovćenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na rućne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

39-52

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.

Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove eskomptuje mjenice, daje predjumeve na vrijednostne papire, kao i na robu ležecu u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te

banknote i unovćuje kupovne i izdriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavniža tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumnte) ukrcavanja.

Prima novac na štedionićke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvjestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete. 43-52

Obavjest.

Čast mi je javiti, da koncem lipnja prenosim moj „Hotel Krka“ s restauracijom u kuću Unić, isto na obali, povrh kavane „Miramar“.

Preporučujem se svim mojim cijenjenim gostima i prijateljima i za u buduće, uvjeravajuć ih, da ću svojski nastojati, da budu uvijek i posve zadovoljni.

Šibenik, 14. svibnja 1909.

Frane Crisjenko,
hotelier.

11

Sasvim badava
svakomu

ura sa lancem

Da našu tvrdku kao i naše nove žepne ure za gospodu i gospodje objavimo, razailjemo svakomu uz priposlanu K 1— za troškove (takodjer u pošanskim markama) krasnu uru sa lancem i naš ilustrovani cjenik.

Pišite odmah na tvrdku:
HEINRICH WEISS,
Beč 99, Poštanski pretinac. 5-26

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.
UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2.

PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom obćine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sliedeće vrsti osiguranja

I. Na ljudski život:

- a) osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.

2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez liećnićke pregledbe.

3. Pućka osiguranja na male glavnice bez liećnićke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokrećnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploća protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odjelima iznosi: K 1.410.816.28
Od toga jamćevne zaklade: K 1.000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštete: K 2.619.582.36

Za Palmaciju pobliže obaviesti daje: Glavno Povjerenićevo i Nadzornićevo „Croatiae“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356. - -

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE. 43-52

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

HRVATSKA TISKARA I KNJIGOVEŽNICA - ŠIBENIK.

TISKARA

Obskrbljena je sa najmodernijim i najsavršenijim strojevima, te prima sve u štamparsku struku [zasjecajuće radnje od najjednostavnijih do s najfinijim ukrasima izradjenih, a sve uz umjerene ciene.

Izradjuje svakovrstne radnje kao: Knjige i brosure, sve vrsti tiskanica za obćinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike trgovce itd. itd., te moderne posjetnice, zarućne i vjenćane objave, pozive na zabavu plesne redove, osmrtnice itd. itd.

KNJIGOVEŽNICA

obskrbljena je sa strojem za pozlaćivanje i sa najnovijim slovima, te izvršuje sve knjigoveške radnje sa tiskom u bojama, posrebljenim i pozlaćenim, a prima narućbe za izradbu raznih galanterijskih predmeta, kutija, okvira itd. itd.

Preporuča za to svoje proizvode slavnom obćinstvu, a napose trgovcima, zavodima i drućtvima.

Prva hrv. tvornica voštanih svećća VI. Kulića u Šibeniku.